

Ostrowska, Teresa

"Malaria in the Interior Valley of North America", Daniel Drake, Urbana 1964 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/2, 405

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Daniel Drake, *Malaria in the Interior Valley of North America*. Wyboru tekstów z Daniela Drake'a *A Systematic Treatise, Historical, Etiological, and Practical, on the Principal Diseases of the Interior Valley of North America, as they Appear in the Caucasian, African, Indian, and Esquimaux Varieties of its Population* dokonał, opatrzył wstępem i objaśnieniami Norman D. Levine. University of Illinois Press, Urbana 1964, ss. XXIV+XXVIII+320.

Daniel Drake (1785—1852) był profesorem medycyny klinicznej i anatomii patologicznej na uniwersytecie w Louisville oraz jednym z najwybitniejszych lekarzy amerykańskich. Drake pozostawił po sobie *A Systematic Treatise*, pracę należącą do klasycznych dzieł amerykańskiej medycyny. Praca Drake'a dotyczy geografii lekarskiej, tzn. związków pomiędzy występującymi chorobami a topografią, klimatem itp. Jest pierwszą lekarską geografią napisaną w Ameryce i najlepszą w podobnej literaturze światowej od czasów Hipokratesa *O powietrzu, wodach i okolicach*.

Drake dla zebrania materiałów do pracy przebył 30 000 mil w ciągu 10 lat w miśsiącach wolnych od zajęć dydaktycznych na uniwersytecie. Jej t. 1 wydano w 1850 r., t. 2 zaś w 1854 r., po śmierci autora. Jest to niezrównane źródło informacji, niemal encyklopedyczne, o życiu na określonym obszarze Ameryki w pierwszej połowie XIX w.

Niedawno ukazał się wybór tekstów z dzieła Drake'a, dotyczący zagadnień związanych z malarią, która sto lat temu była jedną z głównych chorób w Ameryce. W wyborze znalazły się również wiadomości geograficzne, etnograficzne, o ludziach, ich obyczajach, odzieży, mieszkaniu, odżywianiu się, pracy i rozrywkach.

Wybór jest reprodukcją (*facsimile*) 274 stron z dzieła liczącego 1863 strony. Selekcji tekstów dokonał Norman D. Levine, który je zarazem starannie objaśnił, dzięki czemu udostępnił współczesnemu czytelnikowi. Levine poprzedził tekst wstępem, w którym przedstawił biografię Drake'a, omówił znaczenie jego pracy i opisał historię malarii w Północnej Ameryce od wystąpienia po raz pierwszy tej choroby w XVII w. aż do czasów obecnych.

Książka zainteresuje lekarzy i historyków.

Teresa Ostrowska

Anna Żeleńska-Chełkowska, *Próby wprowadzenia nauk technicznych w Uniwersytecie Jagiellońskim*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław—Warszawa—Kraków 1966, ss. 177.

Problematyka, którą podjęła w pracy wydanej w ramach *Monografii z dziejów nauki i techniki* Anna Żeleńska-Chełkowska, nawiązuje do narastających w ciągu ostatnich lat dwudziestu zainteresowań naszych historyków dziejami nauk technicznych. Autorka kieruje uwagę na najstarszą wszechnicę polską, ukazując nie dostrzegane dotychczas w pełni ambicje i zainteresowania reformatorów i profesorów Uniwersytetu Krakowskiego w stosunku do nauk technicznych. Przedstawienie uporczywego dążenia do wprowadzenia przedmiotów łączących się z wykształceniem inżynierskim jako części składowej programu uniwersyteckiego i związania w ten sposób nauki z potrzebami gospodarki krajowej pozwala na właściwą i bardziej wszechstronną ocenę działalności krakowskiej uczelni na schyłku XVIII w. i w pierwszym trzydziestolecu XIX w.

Książka A. Żeleńskiej-Chełkowskiej pozwala przekonać się, jak szerokie, wyprzedzające układ stosunków ekonomiczno-społecznych drugiej połowy XVIII w. plany Kołłątaja odżywały w XIX w. i jak silną stanowiły inspirację tak dla jego współpracowników i przyjaciół, jak nawet dla przeciwników. Widzimy także, jak żywe ciągle było przekonanie o konieczności rozwoju wiedzy inżynierskiej w opar-